EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 14.12.2018
COM(2018) 829 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade XII lisa kohaldamise kohta

KOMISJONI VAHEARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade XII lisa kohaldamise kohta

1. ÕIGUSLIK ALUS

Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade (edaspidi „personalieeskirjad“) XII lisa artikli 14 lõike 2 kohaselt peab komisjon esitama 2018. aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule vahearuande personalieeskirjade XII lisa kohaldamise kohta.

Käesoleva vahearuande eesmärk on anda ülevaade ELi ametnike pensioniskeemi (edaspidi „Euroopa ametnike pensioniskeem“) tasakaalu säilitamise eeskirjade rakendamisest ajavahemikul 2014–2018. Nimetatud eeskirjad on sätestatud personalieeskirjade artiklis 83a ja selle XII lisas[1].

2. EUROOPA AMETNIKE PENSIONISKEEMI PÕHIOMADUSED

2.1. Euroopa ametnike pensioniskeemi õiguslik alus

Personalieeskirjade artiklis 83 on sätestatud:

- käesoleva pensioniskeemi[2] järgseid hüvitisi makstakse liidu eelarvest,
- liikmesriigid tagavad ühiselt nimetatud toetuste maksmise ning
- ametnikud maksavad ühe kolmandiku selle pensioniskeemi rahastamisest.

Artiklis 83a sätestatakse, et pensioniskeemi tasakaal tagatakse pensioniea ja skeemi tehtavate sissemaksete määraga. Artiklis sätestatakse ka pensioniskeemi sissemaksete määra igal aastal ja iga viie aasta tagant tehtava ajakohastamise menetlused.

Personalieeskirjade XII lisas on sätestatud kindlustusmatemaatilised eeskirjad pensioniskeemi tehtavate sissemaksete määra arvutamiseks, et tagada pensioniskeemi tasakaal.

2.2. Tingliku (virtuaalse) fondi põhimõte

Euroopa ametnike pensioniskeem on määratud väljamaksetega tinglik (virtuaalne) fond, kuhu ametnikud teevad sissemakseid oma tulevaste pensionide rahastamiseks. Kuigi see pole reaalne investeerimisfond, loetakse, et summa, mille selline fond oleks kogunud, on investeeritud liikmesriikide pikaajalistesse võlakirjadesse ja on kajastatud Euroopa Liidu raamatupidamise aastaaruandes registreeritud pensionikohustusena. Liikmesriigid tagavad ühiselt hüvitiste maksmise vastavalt personalieeskirjade artiklile 83 ja Euroopa Liidu lepingu artikli 4 lõikele 3.

Kuna Euroopa ametnike pensioniskeem on kavandatud virtuaalse fondina, rahastatakse ametnike sissemaksetega sissemaksete tegijate tulevasi pensione. Sissemaksed katavad tegelikult antud aasta jooksul omandatud pensioniõiguste maksumuse ega ole mingil viisil seotud selle aasta pensionikuludega. ELi kohtupraktika on kinnitanud, et Euroopa ametnike

[1] Personalieeskirjade artikli 83a kohaselt sätestatakse selle XII lisas Euroopa ametnike pensioniskeemi tasakaalu tagamise üksikasjalikud eeskirjad.

[2] Selle skeemi alusel makstavad hüvitised on sätestatud personalieeskirjade V jaotise 3. peatükis ning samuti nende eeskirjade VIII lisas. Euroopa ametnike pensioniskeemi hüvitiste hulka kuuluvad vanaduspensionid, pensioniõiguste ülekandmine, lahkumistoetused, toitjakaotuspensionid ja invaliidsustoetused.

pensioniskeem on virtuaalne fond, kuigi on leitud, et sellel on ka mõningad solidaarsusskeemi omadused[3].

Euroopa ametnike pensioniskeem erineb enamikust liikmesriikide riigiametnike pensioniskeemidest, kus sissemakse määra või hüvitisi kohandatakse, et tagada iga-aastane tasakaal kogutud sissemaksete ja pensionikulude vahel. Seda tüüpi skeemide puhul kaetakse vahe juhul, kui tasakaalu ei ole võimalik saavutada, eelarvest (maksud).

Euroopa ametnike pensioniskeemi virtuaalset fondi hinnatakse igal aastal ja iga viie aasta tagant, nagu oleks olemas tõeline fond; sellega tagatakse täiendavalt selle pikaajaline jätkusuutlikkus.

2.3. Kindlustusmatemaatilise tasakaalu põhimõte

Euroopa ametnike pensioniskeemi tasakaal tagatakse sissemaksemäärade ja vajaduse korral pensioniea korrapäraste ajakohastuste kaudu.

Euroopa ametnike pensionifond põhineb kindlustusmatemaatilise tasakaalu põhimõttel, mille kohaselt töötajate makstavad iga-aastased sissemaksed peavad katma ühe kolmandiku õigustest, mille töötajad on antud aasta[4] jooksul omandanud, mis vastavad tulevasele pensionile, mida töötajad pensionile jäädes saavad, samuti õigusele saada (teatavatel tingimustel) invaliidsustoetust, toitjakaotuspensioni ja orvupensioni. Selleks et nende arvutamine[5] oleks võimalik, hinnatakse tehtavaid makseid nende nüüdispuhasväärtuse alusel (kasutades diskontomäära). Arvutamine on seega kindlustusmatemaatilise väärtuse määramine.

Pensioni sissemaksete määr on mehhanism, mis hoiab skeemi aastast aastasse tasakaalus. Seda ajakohastatakse automaatselt, kui personalieeskirjade artiklis 83a ette nähtud kindlustusmatemaatiline hinnang näitab, et see on vajalik, et katta täiel määral konkreetse aasta jooksul omandatud pensioniõigused. Seega, kui töötajad maksavad selle määraga kohandatud pensioni sissemakseid, omandavad nad asjaomase aasta eest pensioniõigusi, mis on kaitstud omandatud õiguste põhimõttega.

3. PERSONALIEESKIRJADE 2013. AASTA REFORM

Viimastel aastatel on Euroopa avalikus halduses tehtud kaks järjestikust ulatuslikku reformi. Personalieeskirjade 2013. aasta reform hõlmas mitut meedet, mis mõjutasid Euroopa ametnike pensioniskeemi toimimist ja võimaldasid märkimisväärset kokkuhoidu:

- pensioniea tõstmine (66 eluaastani),
- pensioni aastakoefitsiendi vähendamine (1,9 %-lt 1,8 %ni),
- 2013. ja 2014. aastal kõigi palkade, pensionide ja hüvitiste kaheaastane külmutamine ja tagasiulatuv otsus vähendada palkade kohandamist 2011. ja 2012. aastal

[3] Vt näiteks kohtuasi F-105/05: *Wils vs. Euroopa Parlament*, punkt 85, ja kohtuasi T-439/09: *Purvis vs. Euroopa Parlament*, punkt 45.

[4] Personalieeskirjade artikli 83 lõige 2.

[5] Pensioni sissemaksete määr arvutatakse proportsionaalse osa krediteerimise meetodi kohaselt, nagu on kindlaks määratud rahvusvahelise raamatupidamisstandardiga IPSAS 25 (asendatud standardiga IPSAS 39 alates 1. jaanuarist 2018). Sissemakse määra arvutamisel võrreldakse töötava personali omandatud õiguste kindlustusmatemaatiliste väärtuste summat, mida kindlustusmatemaatikas nimetatakse finantskuludeks, nende kogu aasta põhipalgaga.

miinimumini[6]. Palkade ajakohastamise meetodi kohaldamata jätmise tõttu ei toimunud nendel aastatel liikmesriikide riigiteenistujate ostujõuga paralleelset arengut,

– tegevusüksuste AD ja AST töötajate karjääri edenemist vähendati, piirates juurdepääsu kõrgeimatele palgaastmetele,

– kantselei- ja sekretäritöö madalama palgaastmiku loomine, millega vähendati nende töötajate töötasu 13–40 %,

– kõigi töötajate tööaja pikendamine 2,5 tunni võrra nädalas 40 tunnini ilma rahalise hüvitiseta.

Lisaks võeti 2013. aasta personalieeskirjade reformi käigus mitu süsteemi toimimise parandamiseks kavandatud meedet:

– kooskõlas asjaomaste raamatupidamisstandardite[7] ja parimate kindlustusmatemaatiliste tavadega, mille kohaselt tuleb pensioniskeemide tasakaalus hoidmiseks intressimäärade ja palkade tõusu arvutamisel kasutada varasemaid kogemusi kooskõlas töösuhtejärgsete hüvitiste kohustuste hinnangulise tähtajaga, tõsteti intressimäära ja palgaastmestiku liikuv keskmine 30 aastani seitsmeaastase üleminekuperioodiga,

– kohandamismeetodi tagasiulatuva rakendamisega seotud raskuste kõrvaldamiseks kehtestati sätted meetodi kohta, mis võimaldab pensioni sissemaksete määra igal aastal automaatselt ajakohastada. Selleks ajakohastatakse pensioni sissemaksete määra korrapäraselt, õigusaktiga sekkumata. Seejärel avaldab komisjon ajakohastatud määra teavitamise eesmärgil kahe nädala jooksul Euroopa Liidu Teataja C-seerias,

– personalieeskirjade 2013. aasta reformiga kehtestati süsteemi tasakaalustamise teise muutujana pensioniiga, et võtta arvesse tulevasi demograafilisi muutusi. Eelkõige anti komisjonile volitused korraldada iga viie aasta tagant pensioniea hindamine, võttes arvesse liikmesriikide ametnikke ja ELi töötajate oodatavat eluiga mõjutavaid suundumusi[8]. Komisjon peab esitama oma esimese aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule 2019. aastal.

4. EUROOPA PERSONALIEESKIRJADE TASAKAALUS HOIDMISE EESKIRJADE TEHNILINE RAKENDAMINE (2014–2018)

Personalieeskirjade XII lisa tehnilise rakendamise eest vastutav asutus on Eurostat. Euroopa ametnike pensioniskeemi kindlustusmatemaatilise hinnangu koostamisel abistab teda üks või mitu kvalifitseeritud sõltumatut eksperti. Lisa rakendamise käigus tekkinud metoodikaküsimustega tegeleb Eurostat koostöös liikmesriikide riiklike ekspertidega, kes kohtuvad töörühmas (artikli 83 töörühm) vähemalt üks kord igal aastal.

[6] Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrustele (EL) nr 422/2014 ja (EL) nr 423/2014 vähendati aastatel 2011 ja 2012 töötasu kohandusi vastavalt 0 %ni ja 0,8 %ni.

[7] IPSAS 25, artiklid 91 ja 96.

[8] Personalieeskirjade artikli 77 lõige 6 ja lõige 7.

4.1. Artikli 83 töörühma tegevus aastatel 2014–2018

Aastatel 2014–2018 kohtus artikli 83 töörühm igal aastal, nagu personalieeskirjades nõutakse. Rühm arutas Eurostati koostatud metoodilisi dokumente ja kinnitas need.

Eurostat vahetab asjakohast teavet kindlustusmatemaatiliste küsimuste kohta ka rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu ISRP (koordineeritud organisatsioonide töötasude ja pensionide rahvusvaheline teenistus, sealhulgas OECD, NATO, ESA, Euroopa Nõukogu ja teised), Euroopa Keskpank, Euroopa Investeerimispank, Euroopa Investeerimisfond, Euroopa Patendiamet ja EUROCONTROL.

4.2. Kvalifitseeritud sõltumatu eksperdi hinnangud

Vastavalt personalieeskirjade XII lisa artikli 13 lõikele 2 abistab Eurostati metoodilisel rakendamisel ning vastavate kindlustusmatemaatiliste eelduste määratlemisel ja arvutamisel kvalifitseeritud sõltumatu ekspert.

Avatud hankemenetluse tulemusel abistasid Eurostati järgmised organisatsioonid:

- EY Actuaires Conseils Euroopa ametnike pensioniskeemi 2014.–2016. aasta hindamistel,
- konsortsium Agilis S.A. ja Prudential Ltd. Euroopa ametnike pensioniskeemi 2017. ja 2018. aasta hindamistel.

Mõlemad aktuaarid vaatasid Euroopa ametnike pensioniskeemi hindamisega seotud metoodika, arvutused ja aruanded läbi ja kinnitasid need. Eeskätt lepiti nimetatud välisekspertidega kokku arvutuste lähteandmed, nagu Euroopa ametnike pensioniskeemi rahvaarvul põhinevad ja kindlustusmatemaatilised eeldused.

Eurostati esitatud hindamisaruanded sisaldavad aktuaaride soovitust.

Aktuaarid teevad Euroopa ametnike pensioniskeemi sissemaksete määra sõltumatud paralleelsed arvutused ja esitavad kindlustusmatemaatilise arvamuse, mis võib olla kas „märkusteta“ või „märkustega“ (viimane sel juhul, kui aktuaaride ja Eurostati tulemuste erinevus ületab olulisuse künnise 3 %).

Aktuaarid esitasid märkusteta arvamuse kõigi aastatel 2014–2018 avaldatud Euroopa ametnike pensioniskeemi aruannete kohta.

5. PARAMEETRID JA KINDLUSTUSMATEMAATILISED EELDUSED

5.1. Kohustuslikud parameetrid

Need on väärtused, mis on peamiselt seotud personalieeskirjade, sealhulgas pensionihüvitiste arvutamise eeskirjade kohaldamisega.

Mõni neist parameetritest muutub vastavalt iga ametniku konkreetse olukorra teatavatele tingimustele[9], näiteks:

- alates 1. jaanuarist 2014 tööle võetud personali aastakoefitsient on 1,8 %, ajavahemikul 1. maist 2004 kuni 31. detsembrini 2013 tööle võetud personalil 1,9 % ja kuni 2004. aasta 30. aprillini tööle võetud personalil 2 %,
- n-ö tavaline pensioniiga, millal töötajad võivad pensionile jääda, ilma et pensionihüvitised väheneksid, on 60–66 eluaastat,

[9] Vt personalieeskirjade XIII lisa.

– töötajatele, kes jäävad teenistusse pärast pensioniikka jõudmist (Barcelona stiimul), on ette nähtud hüvitised, samas kui enne pensioniikka jõudmist ennetähtaegselt pensionile jäämise korral kohaldatakse trahve.

Tabelis 1 on esitatud viimasel ehk 2018. aasta pensionide hindamisel kasutatud peamiste kohustuslike parameetrite loetelu.

Tabel 1. 2018. aasta kindlustusmatemaatilises hinnangus kasutatud peamised kohustuslikud parameetrid

Parameeter	Väärtus
Õiguslik allikas	Alates 1. jaanuarist 2014 jõus olevad personalieeskirjad
Rahvastikuandmete vaatluskuupäev (XII lisa artikkel 1)	31.12.2017
Ametliku pensioniea ülempiir (personalieeskirjade artikkel 52)	65 (automaatselt – ametnikud, kes olid teenistuses enne 1.1.2014), 66 (automaatselt uued ametnikud) või 67 (personali taotlusel) või kuni 70 (erandjuhul)
Tavaline pensioniiga (personalieeskirjade artikkel 52 ja XIII lisa artikkel 22)	60–66, olenevalt teenistusaastatest, vanusest ja teenistusse asumise kuupäevast
Minimaalne pensioniiga (personalieeskirjade artikli 52 punkt b, VIII lisa artikkel 9 ja XIII lisa artikkel 23)	58
Elatusmiinimumi kategooria ja palgaaste (VIII lisa artikkel 6)	1. palgaastme esimene järk
Maksimaalne pensionimäär (personalieeskirjade artikkel 77)	70 % põhipalgast pensionile jäämise kuupäeval
Aastakoefitsient (personalieeskirjade artikkel 77 ja XIII lisa artikkel 21)	1,8 % (alates 1.1.2014 teenistuses olevad ametnikud), 1,9 % (alates 1.5.2004 teenistuses olevad ametnikud) või 2 % (enne 1.5.2004 teenistuses olevad ametnikud) põhipalgast
Pärast tavalisse pensioniikka jõudmist teenistuses olevate ametnike lisatasu (VIII lisa artikkel 5 ja XIII lisa artikkel 22)	1,5 % (uued ametnikud) või 2,5 põhipalgast või 5 % ametniku 60. eluaastaks omandatud pensioniõiguste summast, olenevalt teenistusse asumise kuupäevast, teenistusaastatest 1. mail 2004 ja ametniku vanusest 1. mail 2004
Minimaalne pensionimäär (personalieeskirjade artikkel 77)	4 % elatusmiinimumist iga teenistuses oldud aasta kohta
Invaliidsustoetus	70 % põhipalgast

(personalieeskirjade artikkel 78)	
Minimaalne invaliidsustoetus (personalieeskirjade artikkel 78)	100 % elatusmiinimumist
Elatis (personalieeskirjade artikkel 79 ja VIII lisa artikkel 18)	60 % vanaduspensionist
Minimaalne elatis (personalieeskirjade artikkel 79 ja VIII lisa artikkel 18)	35 % viimasest põhipalgast
Toitjakaotuspension (personalieeskirjade artikkel 79 ja VIII lisa artikkel 17)	60 % vanaduspensionist, mida oleks makstud ametnikule
Minimaalne toitjakaotuspension (personalieeskirjade artikkel 79)	35 % viimasest põhipalgast või elatusmiinimum

5.2. Kindlustusmatemaatilised eeldused

Need on väärtused, mis tuleb prognoosida kooskõlas personalieeskirjade sätetega ja parimate üldtunnustatud kindlustusmatemaatiliste tavadega.

Nende kindlustusmatemaatiliste eelduste väärtusi hinnati üldiste kindlustusmatemaatiliste tavade alusel ja lepiti kokku artikli 83 töörühma koosolekutel liikmesriikide asjaomaste üksuste riiklike ekspertidega.

Vastavalt personalieeskirjade XII lisa sätetele ja töörühma vastu võetud otsustele ajakohastatakse mõnda neist eeldustest (nt suremustabelit) ainult skeemi iga viie aasta tagant toimuval hindamisel, samas kui teisi ajakohastatakse igal aastal. Viimane viieaastane hinnang koostati 2018. aastal.

5.3. Demograafilised eeldused

Peamised demograafilised kindlustusmatemaatilised eeldused on järgmised:

- Suremustabelid: Eurostati koostatud ELi 2018. aasta keskmise eluea tabel on prognoosi tabel, mis sisaldab oodatava eluea 20 aasta suundumust (sama aegpikkus nagu Euroopa ametnike pensioniskeemil) Euroopa ametnike pensioniskeemis osaleva elanikkonna suremuse arengu alusel. ELi 2018. aasta keskmise eluea tabel põhineb seega üksnes Euroopa ametnike pensioniskeemiga täielikult seotud rahvastikuosal.

Tabel 2 on väljavõte keskmise eluea tabelist.

Vanus	Mehed		Naised	
	Tõenäosus surra vanuses x	Oodatav eluiga	Tõenäosus surra vanuses x	Oodatav eluiga
40	0,00052220	44	0,00040251	47
45	0,00089611	39	0,00069129	42
50	0,00151059	35	0,00118716	37
55	0,00254589	30	0,00203834	32
60	0,00428923	25	0,00349874	27
65	0,00691083	21	0,00600232	23
70	0,01268196	17	0,00923173	19
75	0,02321581	13	0,01561910	15
80	0,04230976	10	0,02977824	11
85	0,07648061	7	0,05640000	8
90	0,13322851	5	0,10771240	5

- Eurostati koostatud invaliidsustabelid, mis põhinevad varasematel andmetel,
- eeldatav pensioniiga; personalieeskirjade XII lisa artikli 4 lõike 3 põhjal eeldatakse, et pensionile jäädakse kindlaksmääratud keskmises vanuses, mis erineb olenevalt iga töötaja teenistusse asumise kuupäevast,
- abielus olemise tõenäosus pensionile jäämise kuupäeval,
- orbude ja lahutatud abikaasade koefitsient jne.

Tabelis 3 on esitatud viimasel ehk 2018. aasta pensionide hindamisel kasutatud demograafiliste eelduste loetelu.

Tabel 3. 2018. aasta kindlustusmatemaatilises hinnangus kasutatud demograafilised eeldused

Demograafilised eeldused	31.12.2017
Keskmise eluea tabel (hea tervise juures olevad liikmed)	Keskmise eluea tabel EL 2018
Keskmise eluea tabel (puudega liikmed)	Keskmise eluea tabel EL 2018 + 3 aastat
Invaliidsustabel	2018. aasta invaliidsustabel
Praegune perekonnaseis	Praegune perekonnaseis
Abielus olemise tõenäosus pensionikka jõudmisel, meeste puhul	82 %
Abielus olemise tõenäosus pensionikka jõudmisel, naiste puhul	52 %

Ametniku ja tema partneri keskmine vanusevahe	1 aasta
Eeldatav pensioniiga	63 kuni 66
Personali voolavus	Personali voolavus 2018. aastal

5.4. Rahalised ja majanduslikud eeldused

Personalieeskirjade XII lisa artiklite 10 ja 11 kohaselt arvutatakse reaalne diskontomäär (reaalne diskontomäär – liikmesriikide pikaajalise välisvõla keskmised iga-aastased intressimäärad) ja palkade üldine kasv (palkade üldine kasv – iga-aastased palgamäärad) eelnenud 30 aasta vastavate määrade liikuva keskmisena. XII lisa artikli 11a kohaselt arvutatakse liikuv keskmine siiski kuni 2020. aastani eriajakava alusel.

2018. aastal arvutati reaalne diskontomäär ja palkade üldine kasv eelnenud 24 aasta (1994–2017) vastavate määrade keskmisena: selle tulemusena olid diskontomäära ja palkade üldise kasvu ajakohastatud väärused vastavalt 2,9 % ja -0,1 %.

Teine oluline majanduslik eeldus on individuaalse palgatõusu tabel, mis viitab palgatõusule, mis kajastab ELi ametnike karjääri edenemist (s.t ametialane edutamine ja tööstaaži erinevused). Uute personalieeskirjade jõustumisega 1. jaanuaril 2014 arenes ELi ametnike karjääri edenemine edasi ja tugevdati seost palgaastmete ja ametikohustuste vahel; pääs tegevusüksuste AD ja AST kõrgeimatele palgaastmetele on nüüd teatud tingimustel piiratud. Lisaks võeti kasutusele tegevusüksus AST/SC.

Tabelis 4 on esitatud viimasel ehk 2018. aasta pensionide hindamisel kasutatud majanduslike ja rahaliste eelduste loetelu.

Tabel 4. 2018. aasta kindlustusmatemaatilises hinnangus kasutatud majanduslikud ja rahalised eeldused

Rahalised eeldused	**31.12.2017**
Palgaastmestik	Jõus alates 1.7.2017
Kestus	20 aastat
Nominaalne diskontomäär	4,8 %
Inflatsioonimäär	1,8 %
Reaalne diskontomäär	2,9 %
Palkade üldine kasv	-0,1 %
Pensionide ümberhindlus (võrdub palkade üldise kasvuga)	-0,1 %
Individuaalne palgatõus	2018. aasta individuaalse palgatõusu tabel
Orvu ja lahutatud abikaasa pensioni koefitsient	13 %

Paranduskoefitsiendid (XI lisa artikli 3 lõige 5 ja XIII lisa artikkel 20)	0,0 %

6. TULEMUSED: PENSIONI SISSEMAKSE MÄÄRA MUUTUS

6.1. Pensionide hindamised aastatel 2014–2018

Vastavalt personalieeskirjade artikli 83 lõikele 2 arvutati ajavahemikul 2014–2018 skeemi tasakaalu tagamiseks pensioni sissemakse määr ühe kolmandikuna kogu finantskulu ja kõigi aastaste põhipalkade suhtest.

Tabelis 5 esitatakse iga hindamise tulemused alates 2014. aastast.

Tabel 5. Pensioni sissemakse aasta kaupa ajavahemikul 2014–2018

Meetmed	**Pensionide hindamised**				
	2014	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
	Vaatluskuupäev				
	31.12.2013	**31.12.2014**	**31.12.2015**	**31.12.2016**	**31.12.2017**
Pensionile jäämise finantskulu	28,3 %	28,2 %	27,2 %	27,1 %	27,4 %
Invaliidsusega seotud finantskulu	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,7 %
Surmaga seotud finantskulu	0,9 %	0,9 %	1,0 %	0,9 %	0,9 %
Finantskulu ja põhipalkade suhe	**30,4 %**	**30,5 %**	**29,5 %**	**29,3 %**	**30,0 %**
Ametnike sissemakse määr (1/3 kogusuhtest)	**10,1 %**	**10,2 %**	**9,8 %**	**9,8 %**	**10,0 %**
Ametnike sissemakse kohaldatud määr	**10,1 %**	**10,1 %**	**9,80 %**	**9,80 %**	**10,0 %**

6.2. Viimase pensionide hindamise tulemused

Euroopa ametnike pensioniskeemi 2018. aasta kindlustusmatemaatiline hinnang näitab, et selle pensioniskeemi tasakaalu tagamiseks on sissemaksete määr, mis on vajalik kolmandiku makstavate hüvitiste rahastamiseks, 10,0 % põhipalgast (või invaliidsustoetusest).

Eespool nimetatud arvutuslik sissemakse määr (10 %) on üks kolmandik kogu finantskulu (1 424,8 miljonit eurot) ja kõigi aastaste põhipalkade (4 749,2 miljonit eurot) suhtest. See määr on *kõrgem* (+0,2 %) kui 2017. aastal arvutatud määr (9,8 %).

Vastavalt personalieeskirjade artikli 83a lõikele 3 ajakohastatakse artikli 83 lõikes 2 sätestatud kontrollarvu. Komisjon avaldab tulemuseks saadud sissemakse ajakohastatud määra (10,0 %) teavitamise eesmärgil kahe nädala jooksul *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias.

Ajakohastamine jõustub samal ajal personalieeskirjade artikli 65 kohase töötasude iga-aastase ajakohastamisega, s.t tagasiulatuvalt 1. juulil 2018.

7. PENSIONISKEEMI TASAKAAL

Nagu on selgitatud käesoleva aruande punktis 2.3, on Euroopa ametnike pensioniskeem tasakaalus, kui töötajate makstud iga-aastased sissemaksed katavad ühe kolmandiku antud aasta jooksul omandatud õigustest, personalieeskirjade kohaselt tähendab see vanaduspensioni puhul 1,8 %, 1,9 % või 2 % viimasest põhipalgast enne pensionile jäämist. Kuna pensioni sissemakse määr arvutatakse skeemi tasakaalu tagamiseks, on skeem tasakaalus, kui kohaldatakse arvutatud määra.

Käesoleva aruande vaatlusperioodil ajakohastati pensioni sissemakse määra Eurostati arvutatud sissemaksemäära põhjal, olles võtnud arvesse personalieeskirjade erisätteid:

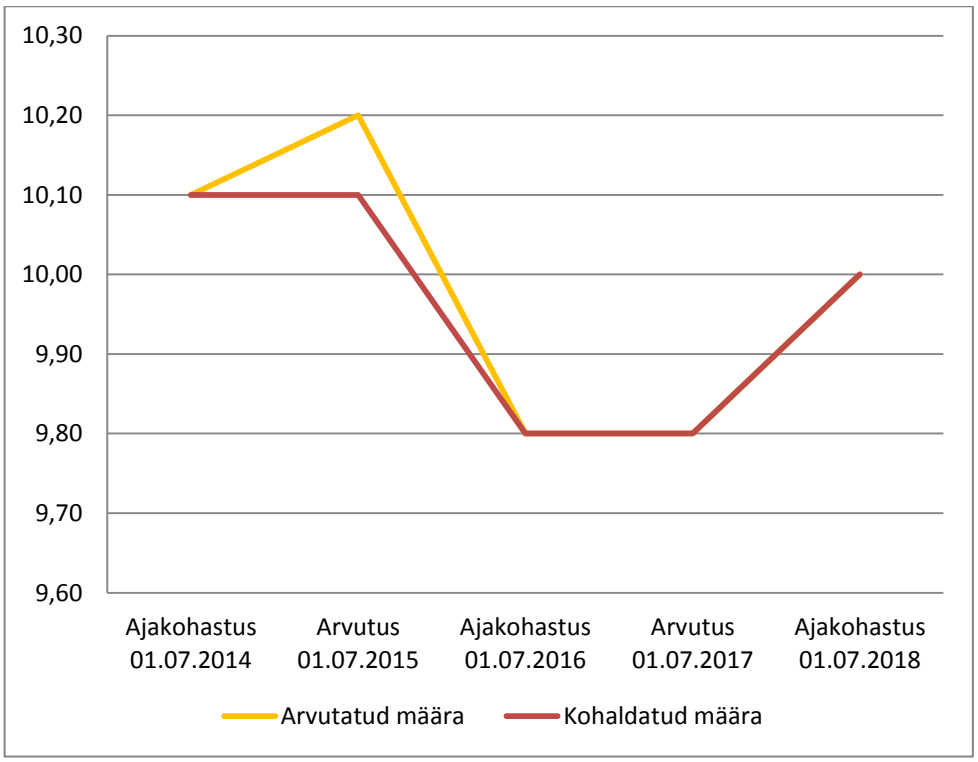
- personalieeskirjade XII lisa artikli 2 lõige 1 (ajakohastuse tagajärjel ei või sissemakse olla eelneva aasta kehtivast määrast rohkem kui ühe protsendipunkti võrra suurem või väiksem),

- personalieeskirjade XII lisa artikli 2 lõige 2 (kindlustusmatemaatikast tuleneda võiva kindlustusmakse määra ajakohastuse ja lõike 1 viimases lauses osutatud variatsioonist tuleneva ajakohastuse vahelist erinevust ei hüvitata ja sellest tulenevalt ei võeta seda arvesse hilisemate kindlustusmatemaatiliste arvutuste tegemisel),

- personalieeskirjade artikli 83a lõige 4 (viieaastase kindlustusmatemaatilise hinnangu iga-aastaste ajakohastamiste korral ajakohastatakse sissemakse määra ainult juhul, kui kehtiva sissemakse määra ja kindlustusmatemaatilise tasakaalu säilitamiseks vajaliku määra vahel on vähemalt 0,25-punktiline vahe. Seda piirangut ei kohaldata viieaastase hinnangu puhul, nagu on 2018. aasta hindamine).

Joonisel 1 on kokku võetud arvutatud ja kohandatud sissemaksemäärad.

Joonis 1. Kokkuvõte pensioni sissemakse arvutatud ja kohandatud määradest



Jooniselt on näha, et kohaldatud pensionimakse määr on olnud peaaegu samasugune kui Eurostati arvutatud määr. Tuleb märkida, et personalieeskirjade eespool nimetatud sätete kohaldamisest tulenevad väikesed erinevused määrade vahel võivad olla nii positiivsed kui ka negatiivsed; pikema aja jooksul kalduvad need erinevused üksteist tasakaalustama.

Seepärast on meetod täitnud oma konkreetse eesmärgi tagada, et töötajate poolt eelarvesse makstavad pensionimaksed katavad ühe kolmandiku pensioniskeemi kuludest, nagu see on märgitud personalieeskirjade XII lisa artikli 1 lõikes 1, ning seega on Euroopa ametnike pensioniskeem tasakaalus.

8. EUROOPA AMETNIKE PENSIONISKEEMI MÕJU EELARVELE

1960. aastatel otsustas nõukogu, et töötajate sissemakseid ei paigutata tegelikku pensionifondi, vaid kantakse selle asemel nende kogumise ajal ELi eelarvesse ja kasutatakse vastavalt eelarvepädevate institutsioonide otsustele, s.t neid ei eraldata konkreetsele poliitikavaldkonnale. Samal ajal otsustas nõukogu, et tööandja sissemakseid ei koguta. Selle asemel võtsid ELi institutsioonid kohustuse maksta tulevikus pensionihüvitist (mida rahastatakse liidu eelarvest), kui töötaja pensionile jääb.

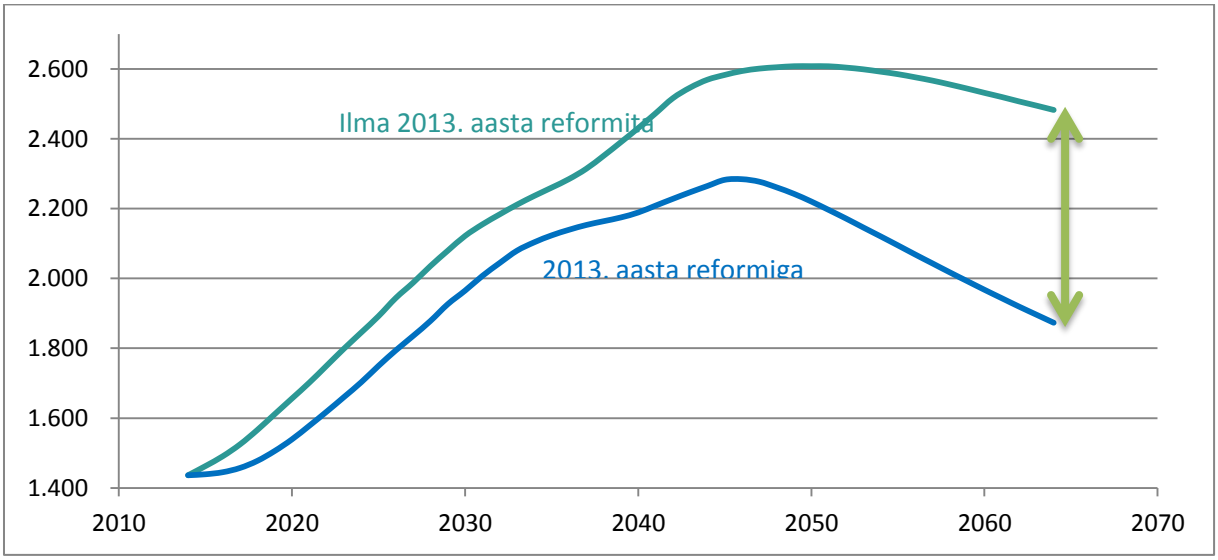
Eelarve seisukohast on ELi pensioniskeem andnud varem puhaskasumit, kuna see ei ole veel välja kujunenud, s.t pensioniõigusi omandavate aktiivsete töötajate sissemaksed on olnud suuremad kui väikesele arvule pensionäridele makstud hüvitised. Pensioniskeemi tulu moodustasid töötaja ja tööandja tehtud pensioni sissemaksed; viimati nimetatud sissemakseid ei makstud fondi, vaid need kajastuvad ainult pensioniõiguses. Niimoodi **laenas ELi eelarve tegelikult skeemi liikmetelt raha, pakkudes vastu tagatist maksta tulevikus pensionihüvitist**.

Tulenevalt ELi laienemisest ja selle tööjõu kasvust pärast pensioniskeemi loomist 1960. aastatel on pensionäride netoarv (pensionile jäänud töötajate ja surnud pensionäride arvu vahe) suurenenud ja suureneb järgmise mitmeaastase finantsraamistiku ajal jätkuvalt. Kuigi pikaajalised pensionikulud vähenevad tänu järjestikustele reformidele oluliselt, kohaldati nendes reformides üleminekusätteid, sest pensioniõigused on kaitstud omandatud õiguste põhimõtte alusel. Seepärast **ilmneb pensionikulude reformi eelarvemõju alles järk-järgult aja jooksul**. Seega jätkub Euroopa ametnike pensioniskeemi pensionikulude kasvusuundumus skeemi lõpptähtaja puudumise tõttu kuni 2040. aastateni.

Reformiga saadavad märkimisväärsed pensionisäästud (vt joonis 2) kinnitati 2016. aastal Eurostati uuringuga pensionikulude pikaajalise mõju kohta eelarvele[10]. Liikmesriigid pidasid seda uuringut olukorra objektiivseks ja realistlikuks hinnanguks. Eurostat leidis, et lisaks pensioniskeemi eelmise, 2004. aasta ümberkorraldusega saavutatud kokkuhoiule **vähendab 2013. aasta reform pikaajalist pensionikulu ligikaudu 30 %**. Sellele Eurostati uuringule tuginedes rõhutas mitu liikmesriiki pensionisätete olulisust selle tagamisel, et EL jääks kõigist liikmesriikidest ja eriti riikidest, kus on suhteliselt kõrge sissetulek elaniku kohta, pärit kandidaatidele atraktiivseks institutsiooniks.

Lisaks sellele tehti väga lühikese aja jooksul kaks järjestikust ulatuslikku personalieeskirjade reformi (s.t aastatel 2004 ja 2014), millest tekkis ka õiguslik vajadus kehtestada nende rakendamisel **üleminekumeetmed**, mis puudutavad suurt osa praegu teenistuses olevaid töötajaid. Lisaks kõnealustele õiguslikele piirangutele kahjustaksid praegu olemasolevate eeskirjade edasised muudatused täiendavalt kindlust töötingimuste ja pensionihüvitiste suhtes ning nende prognoositavust. Tõenäoliselt takistaks see veelgi institutsioonide suutlikkust lahendada märkimisväärne geograafiline tasakaalustamatus.

Joonis 2. Pikaajaliste pensionikulude kujunemine (arvnäitajad püsivhindades miljonites eurodes) 2016. aasta Eurostati uuringu kohaselt



[10] SWD(2016) 268.

9. JÄRELDUSED

Personalieeskirjade XII lisa rakendamine komisjoni poolt tagas Euroopa ametnike pensioniskeemi stabiilsuse ja virtuaalse fondi tasakaalu, samal ajal on edukalt ellu viidud 2004. ja 2013. aasta personalieeskirjade reformid, millega suurendatakse säästu järk-järgult igal aastal.

Eespool öeldut silmas pidades on personalieeskirjade XII lisa kohaldamine täitnud oma erieesmärgi tagada, et Euroopa ametnike pensioniskeem oleks tasakaalus, sest pensionimaksed, mida töötajad eelarvesse maksavad, katavad ühe kolmandiku igal aastal omandatud õigustest järgmistel põhjustel:

- Eurostati arvutatud sissemakse määr katab ühe kolmandiku asjaomasel aastal omandatud pensioniõigustest,

- pensioniskeemi sissemaksete arvutatud määra on kinnitanud riiklikud eksperdid ja kvalifitseeritud sõltumatud eksperdid,

- kohaldatud sissemakse määr oli peaaegu võrdne arvutatud määraga,

- väikesed erinevused arvutatud ja kohaldatud määrade vahel tulenesid personalieeskirjade konkreetsetest sätetest. Kuna need erinevused võivad olla kas positiivsed või negatiivsed, kalduvad nad pikema aja jooksul üksteist tasakaalustama.

Kaasseadusandjad otsustasid, et käesolev aruanne peaks keskenduma pensioniskeemi 2014.–2018. aasta kindlustusmatemaatilisele tasakaalule, mitte pensionikulude edaspidisele arengule. Seevastu tuleb märkida, et oma ettepanekus võtta vastu nõukogu määrus, millega kehtestatakse järgmine mitmeaastane finantsraamistik, esitas komisjon eelkõige punktis 8 toodud pensionikulude iga-aastase kasvu põhjal ajavahemiku 2021–2027 eeldatavad kulud. Seejuures võttis komisjon ka kohustuse kaaluda ELi töötajate kapitalipõhise pensionifondi loomise teostatavust mitmeaastase finantsraamistiku 2023. aasta vahekokkuvõtte raamistikus.